

rach, Georgius Comes de Martiniz, Maximilianus Comes de Wallenstein, Reverendissimus D. D. David Gregorius Abbas Gottwicensis, Illustrissimi D. D. Maximilianus Comes à Lamberg, Joannes Adolphus Comes à Schwarzenberg, Joachimus Comes Slavata, Ferdinandus Ernestus Comes de Wallenstein, Henricus Baro de Montrachier, qui Confraternitatem munificentiam, & beneficiis singularibus auxere, & ornavere. Rectoratu subinde, posteriore ætate functi sunt, Excellentissimus S. R. I. Comes Joannes Franciscus à Trautsohn, Ernestus Comes ab Abensperg, & Traun, Antonius Ernestus de Grundemann, & Falckenberg, Paulus Sixtus Comes à Trautsohn, Joannes Balthasar Comes ab Hoyos, Ernestus Episcopus Viennensis S. R. I. Princeps, Christophorus Ignatius Nobilis Dominus de Guarrient & Raall, Carolus Josephus Sauber, à Sauberskirchen. Nunc, electione unanimi præest Sereniss. Princeps, ac Dominus, Dominus Frobenius Ferdinandus S. R. I. Princeps à Fürstenberg, Landgravius Baariensis, & Sthulingensis, Comes de Heiligenberg, & Wertenberg, Baro in Gundelfingen, &c. &c. Sac. Cæsareæ Regiæque Catholicæ Majestatis Consiliarius actualis intimus, Aurei Velleris Eques, & ad Comitata Imperii Ratisbonæ Principalis Commissarius, &c. cui vitam, longævum regimen, & sæcularem Sodalitatis Præfecturam, Antecessoribus verò vitâ functis, Patronis munificentissimis, æternam felicitatem advovemus. Nos ad ipsam Cæsaream S. Augustini Basilicam regrediamur.

Præsens Basilicæ Cæsareæ status, Altaria, eorum conditores, Sanctorum reliquiæ, Aulæ Imperatoriæ Solemnitates agi solitæ, Augg. Hymenæi; quibus S. R. E. Cardinalibus Purpura, Aurei Velleris Equitibus torques Augustis manibus in ea Ecclesia sint imposita, quibus de Prosapia Augustissimæ Domûs publicis exequiis sit parentatum.

TRia jam sæcula, à structuræ initio, Basilica Cæsarea numeravit, quemadmodum supra dictum est, eaque semper functionibus Sacris Aulæ Imperatoriæ deserviit, cum in eam Augustiniana Discalceata Reformatio introduceretur; de priore ævo Herrera: * Fuit semper hæc ædes Principibus Austriacis chara, habitaque pro Capella Romanæ Majestatis, dum Imperium illis stetit. Christophorus Patavinus * Romanæ Majestatis Capella est suæque Regiæ arci contigua. Paulus Milensius * Viget Monasterium Viennense etiam hodie præsidio piissimorum Principum Austriacorum, ut domestica eorum Basilica, quo, per extensum ab aula simulacrum conjunctum ædibus Sacris ad divina commeant. Quinque duntaxat instructum erat Altaribus, quæ & ipsa vetustate laborabant, muri, quò locò nunc Sacella,

* In Alph. Augustin.

* In Regis. 1555.

* Paulus Milens.

cella, & aræ spectantur plani, pavementum, vel subsidentibus, post arcas putredine absumptas, mortualibus lapidibus, vel plus justò eminentibus inæquale, & tantum non cavernosum, Oratorium Cæsareum & ipsum vetus, ab extremis Sanctuarii lateribus transversim collocatum, sic, ut omni majoris aræ intuitu existentem in inferiore Ecclesiæ parte, populum prohiberet, turris altitudine sua vix tectum æquabat. A reformando ergo Ecclesiæ cultu sumptum initium, muri perrupti, & structis fornicibus in Sacella aptati, Oratorium Cæsaris ad latus Sanctuarii dexterum collocatum, pavementum secto marmore stratum, translatis aliò sepulchralibus saxis, quibus minus planum, & inæquale reddebatur. Res tota Magnorum Cæsarum auspiciis, atque Augustissimæ Domûs munificentia, tum subsidiariò Principum, Comitum, reliquæque Nobilitatis beneficiò, confecta est, quò factum, ut Altaria numero octodecim splendida, & suis digna conditoribus in Majori, quatuor in minore Defunctorum Templo cernantur. à Principe ara principium sumamus, daturi cæteras eo ordine, quò collocatæ visuntur. Majus igitur Altare per Ferdinandum III. Aug. nondum Roman. Reg. honoribus D. Patris Augustini, cui & vetus Sacrum erat, fieri jussum est, elegans illud, & ejusdem cum Sanctuario altitudinis, ligneum quidem & atro colore imbutum, at copiosò auro interstinctum, in Summitate DEI paræ Virginis, tum ordinis Augustiniani Pontificum, Cardinalium, Episcoporum simulacra in lateribus exhibet. Pictura in medio collocata artificiò, pretiòque insignis Augustinum nubibus sublimem, sui instituti sequacibus, & inter Divos relatis cinctum, subtus eos Ordines, seu Monasticos, seu Militares sub ejusdem Regula militantes exhibet, sic, ut genuinas Illustrium Virorum effigies penicillus assequeretur. Integra fabrica octo millium florenorum impendiis stetit, celebri pictori Steinmüller dicto, mille octingenti Imperiales Rhenani persoluti sunt. Primas ad hanc aram hostias MDCXXXV. ipso D. Patris Augustini festo sacermythes litavit.

Majus Altare S. P. Augustini.

Altare S. Apolloniæ V. & Martyris Austriacæ quoque pietatis opus est. Cùm namque Leopoldus glor. mem. Imperator annos vix duos natus extremo dentium dolore laboraret, sic ut gingiva computresceret, ac Medicorum Judiciò gravius aliquid, & mors in propinguo metuenda esset, Piiſſimus Parens Ferdinandus III. Augustus votum nuncupat, si supremum Numen periculo, quo cum conſigebat, Leopoldum eriperet, sospitemque redderet D. Apolloniæ V. & M. cujus intercessionibus ad DEUM usus est, aram se ſtructurum. Vide, quàm proni in mortalium vota sint cælités! Archi-Dux tantopere periclitans in horas & momenta melior fieri occæpit, donec paucorum dierum ſpatiò integerrimæ valetudini, velut miraculò, redderetur. Augustus Parens, ut gratitudinis Anathema ſuis perpetuò oculis obverſaretur oppositos Oratorio Cæsareo muros perrumpi, & arcuatum in fornices Sacellum,

Altare S. Apolloniæ

cellum, sub ipsa turri apparari fecit, tota turris moles adhuc dum huic fornici innititur. Commune ad hanc aram Refugium est eorum, qui gravioribus dentium, vel gingivæ doloribus vexantur, atquæ hac causa recuperatæ valetudinis indices tabellas, gingivas, dentes argenteos, aureos, & ejusmodi anathemata hic appensa est reperire. Accessere subinde volente Ferdinando III. Imp. insignes Reliquiæ, dens videlicet D. Apolloniæ post obitum Mariæ Leopoldinæ Imp. Ducis Tyr. quem collô pendulum, cum viveret, gestare solita erat, quæmq; die huic Martyri Sacro culturus devotô osculô populus, ac sequentibus octavæ diebus, innumerabilis confluit. Inter cætera anathemata, quod mirere, Ludovica Carolina Comes Palatina Rheni Dux Radzivill, An. 1694. ob filiam dentium dolore liberatam, quanquam Calviniani dogmatis tenax mandibulam argenteam aris appendendam vovit, & consignari fecit.

Altare S. Crucis seu Tieffenbachianum.

Altare Crucifixo Salvatore Sacrum priori contiguum est, in eo vetustissima Sanctissimæ Virginis effigies filium cruce depositum sinu gestantis colitur, impendiis Illustrissimæ S. Romani Imp. Comitum à Tieffenbach Familiæ, unà cum loco, quo vitâ functi conderentur erecta est Anno MDCXXI.

Altare S. Nicolai Tolē. SS. Principum à Schwarzenberg.

Altare, & Capellam S. Nicolai de Tolentino Ord. nostri Excellentissimus S. R. I. tum Comes Joannes Adolphus à Schwarzenberg, paulò post Imperii Princeps renuntiatus, sumptibus suis eleganter adornavit, locum insuper Suæ, suorumque Serenissimorum Successorum sepulturæ delegit, cui Principi, ut & toti ejus Prosapie amplissimas gratias, & insignia prorsus beneficia minima Religio nostra in acceptis refert. Perfecta fabrica est Anno MDCLVI.

Altare Salvatoris cruce depositi. Illustriffi. S. R. I. Comit. Harrachianorum, & Wallenstein.

Sacellum, & Altare Salvatore Cruce deposito consecrata An. MDCXXXVI. per nostros facta, à geminis Excellentissimis S. R. I. Comitibus Maximiliano à Wallenstein, Sac. C. Maj. Supremo stabuli Præfecto, & Francisco ab Harrach, &c. Sibi suisque Illustrissimis Posteris subtus ea tumulandis comparata sunt. MDCXL.

Altare S. Josephi. Ill. Comes à Grundemann. Altare S. Joannis Nepomuceni Mart.

Altare S. Josepho Christi nutritio Illustriffimi Domini, Domini Adamus Antonius & Ernestus Constantinus Fil. à Grundemann, & Falckenberg condidère, Sacro apparatu, Sacerdotum vestibus, lampade perpetuò arsurâ dotavère.

Altare, & Sacellum S. Joannis Nepomuceni Martyris Anno MDCCXXI. exstructum est impendiis Cultoris ejus gloriosi Martyris, Titl. D. Francisci Kayser Cæsarei Agentis Bellici, & apud Excellentissimum D. D. Gundacc. ab Althann Præfectum, Grandis huc & Nobilitatis, & plebis concursus, qui singulâ quartâ hebdomadum feriâ, quam morte sua Sanctus hic signavit Novendiali devotioni dant operam, quam ipsam ab Anno 1722. à per vigilio ejus festi, quod die 16. Maji celebre est, Pontificalibus Sacris, Lytaniis, expositô Augustissimô Altaris Sacramentô, Festoque Ecclesiæ, & Altaris apparatu, inter exquisitissimos Mu-

fico-

ficorum concentus quotannis celebrari solitum est , subsidiaria pietate variorum Benefactorum ad tolerandos sumptus manum commodante. Multæ gratiæ Sancti hujus interventu , à Divina Bonitate hoc loco in Christianos profluxère , ægritudines pulsæ , res perditæ , aut ablatæ possessoribus redditæ , ac prodigio reperi- tæ , pecuniæ extremè miseris , & propè desperantibus invisibili manu porrectæ , omnis generis necessitates sublatae , potissimis Viennensium animos faciunt , ad has aras opitulatrices Thaumaturgi manus implorandi. Quæ quoniam peculiari in libello vernaculo idiomate unô ab hinc annô publici juris fecimus , eò Lectorem remittimus.

Altar. S. Caroli Borr. Seren. Principum & Comit. à Lamberg.

Altare , & Sacellum D. Carolo Borromæo Cardinali , & Episcopo Mediolanensium Anno MDCXXXIV. à nostris apparatus , Annô M DC LXIX. sibi , & posteris à morte condendis Excellentissimus D. D. Maximilianus S. R. I. Comes à Lamberg , Supremus Camerarius , inde Aulæ Cæsareæ Summus Præfectus , &c. Suum fecit.

Altar. S. Jacobi Apost. Ill. Comit. Stroz.

Altare , & Sacellum S. Jacobi Apostoli sumptibus Monasterii An. M DC XXXIV. perfecta sunt ; at , cùm An. M DC LXIX. Illustrissimus Dominus , Dominus Jacobus S. R. I. Comes à Strozzi , in pugna adversùs Turcam strenuè dimicans gloriosô fatô occubisset , Illustrissima ejus Vidua Octavia de Strozzi Mariti condendis cineribus deputatam , Sacrô apparatu instruxit.

Altar. S. Sebastiani M.

Altare , & Sacellum S. Sebastiani Mart. & peculiaris adversùs epidemicam luem Patroni debet Ecclesia devotioni Reverendissimi , & Illustrissimi D. D. Sebastiani Comit. de Lodron Episcopi Gurcensis. Contigua huic loco crypta est (de qua , & aliis suô locô) quæ Illustrissimæ S. R. I. Comitum de Sprinzenstein Familiæ per Excellentissimum D. D. Comitem de Sprinzenstein , Provinciæ Marescallum asserta est , qui ipse ornandæ S. Sebastiani Capellæ , & Altari complures sumptus impendit.

Altare S. Catharinæ V. M. Ill. S. R. I. Comit. de Heissenstein.

Altare , & Sacellum D. Partheno-Martyri Catharinæ , Anno MDCXXXIV. Patres nostri apparavère , subinde Illustrissimi Domini Domini S. R. I. Comites Henricus , & Dislaus de Heissenstein , eum locum suæ , suorúmque sepulturæ destinârunt , Capellam suis impendiis ornârunt.

Altare SS. Trium Regum.

Altare , & Sacellum SS. Trium Regum , qui gentium primitiæ , adoraturi Christum ex oriente advenerant , antequam nobis Basilica consignaretur quidem structa , sed quòd à nobis designatis Capellis non responderet , earum similis erecta est per Illustrissimum D. D. Joannem L. B. à Weber &c. &c. cryptâ etiam additâ. Eam nostra ætate Prænob. D. Melchior Zorn , &c. Suis impendiis renovari fecit , & contiguum sibi , suisque descendentibus condendis conditorium habet.

Altar. S. Joannis Ev.

Altare , & Sacellum S. Joannis Evangelistæ M DC XXXII.

sumptibus itidem Conventûs nostri parata sunt , quam Illustrissima D. D. Perpetua Baro de Remmerstall , nata Comes de Ursenbeck , Illustrissimo Conjugi Joanni Christophoro L. B. de Remmerstall &c. Sibique à morte tumulandis designavit.

Altare SS.
Crucifixi ,
Ill. S. R. I.
Com. Palffy

Altare , & Sacellum SS. Crucifixi sic dictum ; quòd in eo icon Redemptoris in crucem acti opere sculptorio colatur , cui ex artis peritorum sensu quantum artifex scalprum attinet , Germania propè similem non habet , posuit Excellentissimus D. D. Paulus S. R. I. Comes Palffy , Regni Hungariæ Palatinus. Novam aram , cæterum ornatum opere plasticò , & sculptorio uti & imagines laterales &c. &c. Illustrissimus D. D. Antonius de Palffy , &c. Fieri fecit.

Alta. S. M.
Monicæ ,
Ill. S. R. I.
Comitum
à Stahren-
berg.

Altare , & Sacellum S. M. Monicæ Augustini Optimi Parentis Matri à nobis ædificata sunt M DC XXXII. impendiis quæ tenues facultates , & paupertas admittebant. Anno MDCLVII. Excellentissimi Domini , D. Joannes Richardus , & Joannes Ludovicus S. R. I. Comites à Stahrenberg , sibi , & Illustrissimæ Stahrenbergicæ Posteritati conditorium delegerunt.

Alt. S. Ga-
jetani Con-
fess.

Altare S. Cajetani Conf. collatis variorum Nobilium subsidiis MDCLXXXVII. perficitur, Annò insequente per Celsissimum S. R. I. Principem Ernestum è Comitibus de Trautsohn, Episcopum Vienneensem consecratum.

Altar. S. M.
Annæ, Ill.
S. R. I. Co-
mit. Scalvi-
noni.

Ut eò locò quò intemerata Filia in Lauretana æde colitur , suum etiam Sancta Mater , & Christi avia cultum , & aram haberet , fecit pietas Illustrissimi D. D. Hieronymi L. B. Scavini &c. cujus impensis in postica Sacelli Lauretani parte aram condidit , ad cujus pedem suum , suorumque corpòra ut sepeliri possent , cryptam apparavit.

IV. Altaria
Capellæ De
functorum

Hæc sunt majoris Ecclesiæ Altaria , præter ea quatuor , quæ Sacellò Defunctorum comprehenduntur , medium videlicet Sanctissimi Crucifixi Indulgentiâ Plenariâ , & Privilegio animæ quovis Sacrificiò , quovis die piacularibus flammis eximendæ celebre , bina lateralia dextrum D. P. Augustino , Alterum S. Matri Monicæ , postremum omnibus Divis Sacrum.

Verùm , ut non interiùs solum Altaribus instructa , sed & afforîs ære campano vocalis esset Pietas , & æternum posteris Augustæ Domûs in Discalceatos præberetur amoris testimonium , Ferdinandus III. Aug. Turrim altam , elegantem , plurium millium impendiis An. M DC LII. struendam imperavit , quam laminis de cupro tectam , cruce desuper , & Corona Imperiali decoravit , Campanæ subinde grandes , Sonoræ additæ sunt. At præ ipso ære monumentum perennius huic Turri ipse Ferdinandus III. addidit , quando quatuor lateribus , æneis litteris , sequentia apponi fecit , quæ propriò ingeniò , & manu scripsit :

Firmamento, Decori, ac Provectioni F.F.
Eremitarum Discalc. S. Augustini.

reftaMento aperto CLangenDæ pletatls,
ornaMento Llbero aDeptæ raCls,
oftento apto CoMplendæ annosltatls.

Sanctorum Reliquiæ.

SACRAS reliquias, & Sanctorum Lypsana in templo Cæsareo servata, recensuri, à majore illa ænea cruce initium facimus, quæ Margaritæ Hispaniarum Infanti Leopoldi M. Conjugi dono data, per eam Ecclesiæ nostræ Clementissimè donata est. Crux hæc fusorio opere facta, inque varia loculamenta distincta, quæ crystallô teguntur, sequentes Reliquias in se complectitur: *S. Crucis Particulam*, in qua Salvator Reconciliationis nostræ opus consummavit, *SS. Andreae, & Thomæ App. Stephani Proto-Mart., S. Augustini Ep. & Conf., S. Antonii Abb. SS. Ignatii, & Francisci Xaverii, SS. Dionysii, Valentini, Victoris, Justini, & Claudiani M. M., S. Franciscæ Romanæ, S. Rosaliæ Panormitanæ, & S. Theodoræ Virginis, & Martyris*; Quas Reliquias Julius Spinola S. Sedis Legatus Apostolicus Eidem Imperatrici abs se donatas, genuinas, & de corpore Sanctorum, quos diximus, sumptas fuisse, sequente scriptô fidem fecit:

* Crux ænea reliq. referta.

Julius Spinola, DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Archiepiscopus Laodicensis, Sanctissimi in Christi Patris, & Domini N. D. Alexandri Divinâ Providentiâ Pape VII. Prælatus Domesticus, & Assistens, ejusdemque & S. Sedis Apostolicæ apud Sac. Cæsaream Majestatem Leopoldi in Imperatorem electi, nec non per Germaniam, Hungariam, Bohemiam, Styriam, Carinthiam, Carnioliam, Croatiam, Goritiam, Tyrolim, Universumque Romani Imperii Districtum cum Facultate Legati de Latere Nuntius. Reliquiæ de Ligno S. Crucis; *SS. Andreae, & Thomæ Apostolorum, Stephani Proto - Martyris, Augustini Episcopi, Antonii Abba-*